

TUNARPS KULTURLANDSKAP

Tunarp, ca 3 kilometer sydöst om Sandhem, inrättades som säteri på 1630-talet. Herrgårdsmiljön är däremot yngre med en huvudbyggnad från 1932 i en lite tillbakablickande stil. Trädgården anlades omkring 1920 och ritades av en av dåtidens främsta arkitekter – Lars Israel Wahlman. På andra sidan om vägen ligger ekonomibyggnaderna med en anslående portbyggnad med en urtavla. Framför portbyggnaden står en rest sten med följande inskription: ”Tunarp 1889” respektive ”Hunared Sörg.”. Hunareds by med Sörgården ligger drygt 3 km väster om Tunarp. Tunarp drivs i dag som en hästgård med ridlägerverksamhet och hästuppfödning.

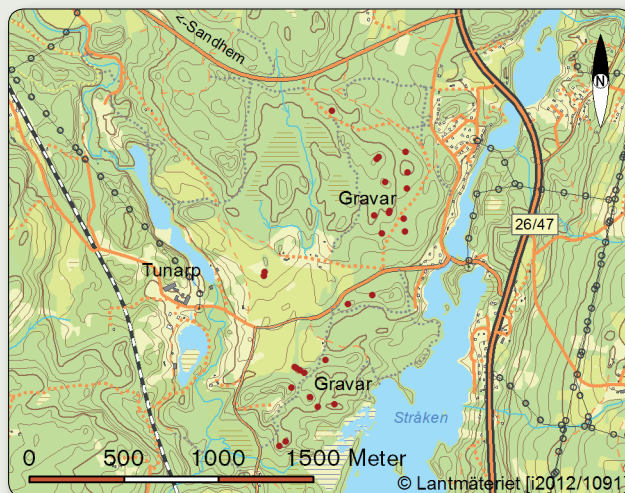
Från Tunarp, med riktning österut mot Stråken och Tidån, ligger ett 30-tal gravrösen och stensättningar; många härrör sannolikt från bronsåldern för 3000–4000 år sedan. Flera är imponerande stora, upp mot 20 meter i diameter. Iögonfallande lägen på höjder i ett öppet landskap nära vattendrag var platser som föredrogs av dem som skulle anlägga gravar. De var avsedda att synas och fungerade även som revirmarkeringar. Människornas boplatser är svårare att finna, men gravarna vittnar om deras närvaro i bygden. Det återstår för framtidens arkeologer att finna spår efter deras boplatser och gårdar.

I dessa sjönära miljöer har också många lösfynd från stenåldern hittats. Närhet till vatten var ofta avgörande för var man uppehöll sig. Sjöar och vattendrag var gynnsamt för jakt och fiske, men också viktiga som farleder. Flera stigar passerar de spridda gravarna vilket underlättar ett besök. Söder om gravmiljön ligger fågelskyddsområdet Tunarps mader.

Passa även på att se Eriksgatuledens halvvägar norr om Sandhem när du ändå är i trakten, Smultronställe nr 23.

En del av ekonomibyggnaderna på Tunarp. Den resta stenen med inskriptionen står invid vägen Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 67

HITTA HIT

Tunarp ligger sydost om Sandhem. Från Jönköping: Kör Rv 26/47 och tag vänster strax norr om sjön Stråken, vägskylt mot Tunarp finns. Efter ca 2 km ligger Tunarp vid vägen.

Koordinater:

N 6426125/ E 429226
(SWEREF 99 TM) // N 57°
58' 16, 16", E 13° 48' 12,91"
(WGS84)

Ett av de många gravrösen som ligger på höjderna väster om Stråken. Foto Jönköpings läns museum.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 ▪ www.jkpglm.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Länsmuseet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämningarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgrändar med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturreservat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställen varieras. En del är välskyttade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snårig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

